
... Вперше вчителі-освітяни та науковці мали можливість спілкуватись з важливих питань висвітлення злочинів тоталітарних режимів, розглядати їх порівняльне викладення у вимірах національної історії та загальнолюдських цінностей, обговорювати найбільш болючі аспекти досліджень Голокосту, Голодомору, сталінських репресій.

Гарячі дискусії, наукові лекції, неформальне спілкування, екскурсія, перегляд фільму збагатили знання, розкрили нові підходи та можливості в методиці викладання історії злочинів тоталітарних режимів в Україні.

Така форма проведення конференцій актуальна, важлива та результативна. Ми ставили запитання науковцям, висловлювали власні припущення і думки, доводили, що нам потрібно не соціально замовлені статті, монографії, а об'єктивні, неупереджені дослідження, глибоке осмислення складної і неоднозначної проблеми Голодомору 1932–1933р.р. природи тоталітарних режимів, аналіз психіки творців і безпосередніх виконавців політики геноциду, співвідношення соціальних та національних факторів в історичних процесах 30-х років.

На жаль, тема Голодомору занадто політизована. Невдале порівняння Голокосту і Голодомору призводять до відкритого антисемітизму (заяви про безпосередню участь євреїв в організації Голодомору), хоча ці два явища суттєво відрізняються як за причинами так і методами реалізації геноциду. Дуже часто в статтях про Голодомор 1932–1933 рр. краєзнавці-історики вживають термін «Голокост», тим самим витісняють пам'ять про геноцид євреїв. Чому? Адже тема Голокосту є живою раною в історії України поряд з трагедіями Голодомору та репресіями.

Тема Голодомору потребує об'єктивного дослідження. Залишаються поза увагою науковців морально-етичні та соціально-психологічні наслідки жакливої трагедії. Досі не з'ясовані мотиви свавілля, яке чинили над своїми односельцями так звані активісти, не досліджена природа доносів, потребують спеціального соціально-психологічного аналізу самосуду, здійснювані представниками сільської адміністрації.

Не замовчувати ці факти, чи «обережно» говорити про них, як прозвучало в одному із виступів на конференції, а вивчати, і тільки науковий, об'єктивний аналіз цих проблем допоможе нам, вчителям, дати відповідь разом із своїми учнями на запитання «Чому це сталось?», чи були б масштаби Голодомору та репресій такими жакливими, якби не спрацював суб'єктивний фактор проти власного народу?

Актуальним та пізнавальним було відвідування місць масових вбивств НКВС та СС у Вінниці, яку проводила Ф.А. Винокурова – високий професіонал, визнаний фахівець, людина великої душі і серця, надзвичайно відданий своїй справі науковець. Ця екскурсія нікого не залишила байдужими. Надто багато позаду могил, надто великі втрати і тільки правда здатна зняти наслідки шоку, заподіяного епохою расизму, насильства, тоталітаризму.

Правда немає кордонів і національності, правду потрібно шукати, пам'ять шанувати. Навчаючи дітей історії ми, вчителі, маємо протистояти стереотипному мисленню, необ'єктивності, спотворенню історичних фактів, допомогти молоді зрозуміти сучасність у світі минулого. Тільки такі уроки історії здатні виховати учнів так, щоб в майбутньому вони не стали ні жертвами, ні катами, ні сторонніми спостерігачами.

*Ковтун Лариса, вчитель історії,
методист, директор Турбівської ЗШ
I–III ступенів № 2, Вінницька область*